

קונטרס
טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

לה

מכון
**טעם
זקנים**
שיחות של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

'הלבנה באתה בקובלנא לפני החמה'
'והייתה מפייסת שתעשה לה מלבוש'
'אי אפשר לבזך מדתה'
'זה בחמלת ה' עליו'
'החייטים הקטנים יכוונו מדתה'
'בקי בעיל – בקי בגפיק'
אם יזכה שירגיש כאב חטאיו...
עיי"ן פנים לתורה

הרבי כבר יגן על כבודו!
ביצד מקרבים את כל העולם כולו?!
אשריך בעולם הזה!
סוף הכבוד לבוא...
היית מקיים את 'העקידה'!
'עניני הוא פלא'!
מהאמת לא אסוג!
כי בא, כי בא...

קונטרס ל"ח מתורגם מקונטרס נ"א באידיש

©

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 456-573-0722) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

bn5710048@gmail.com 0548432460

פרשת כי תצא תשמ"א

(קול הנחל, טייפ מס' #47)

הרבי כבר יגן על כבודו!

(המשך שיחה מקונטרס ל"ה בלשה"ק, בו משוחחים אודות אנשי שלומינו מהדור הקודם שעבדו את השם יתברך במסירות נפש מתוך עניות ודחקות נוראה).

(ר' יעקב דב שואל אודות ר' בנימין פארבער ז"ל מברדיטשוב), כן כן, אה! וכי הנך יודע מאלו אנשים אתה משוחח? ! איי איי, 'עובדי השם', כאלו עובדי השם! 'בנימין פארבער' היה משליך עצמו מידי לילה ב'חצות' מעבר לגדר ציונו של הברדיטשוב'ער רב! אוי אוי אוי...

אוי איך שהוא התפלל, אוי איך שהוא צעק! אוי וויי געוואלד, אה, אה...

(ר' יעקב דב: יוחנן גלנט בנו של ר' ברוך ברדיטשוב'ער סיפר, כי מתחילה היה אביו מרבה להתאנח -), כן כן, ולאחר מכן היה מתפייח בבכי!^א

הערות ומראי מקומות

^א עי' חיי מוהר"ן אות תקי"א, וז"ל בהשתפכות הנפש אות כ"ג: ...ואם אינו זוכה אז לדבר דבורים לפניו יתברך מחמת התגברות לבו האבן, על כל פנים ירגיל עצמו להתאנח, ולגנח גניחות הרבה תכופות זה אחר זה, על שרחוק מאד מהשם יתברך, ושיזכה להתקרב אליו יתברך. וכבר מבאר בספרו הקדוש "לקוטי מוהר"ן" כמה תורות מה שיכולין לזכות על-ידי אנחה דקדושה, עין שם.

יוחנן גלנט – כבר חלפו מספר שנים מאז נסתלק לבית עולמו – היה מספר כיצד התקרב אביו ר' ברוך לאורו של הרבי:

ברוך, בטרם התקרב לרבי, היה 'חסיד רחמסטריווקא' – לבנו קרא הרי 'יוחנן', ועוד בטרם התקרב לרבי, נהג להתפלל בקול רם.

מתפללי בית הכנסת נהגו לשלחו לעבור לפני התיבה – בבית הכנסת של הברדיטשוב'ער רב. בית הכנסת של ה'ברדיטשוב'ער רב' שבעיר ברדיטשוב היה ממוקם בדיוק מול ביתו של ברוך; ברוך התגורר במרתף שהיה דומה יותר לקבר... מתפללי בית הכנסת ביקשוהו שיתפלל לפני העמוד, שכן נהג להתפלל בקול רם. העניינים התנהלו כשורה, יפה.

ברם, מרגע שהפך להיות חסיד ברסלב, יותר לא הסכימו לו לגשת לפני העמוד: "הוא לא מתאים לזה!"...

סיפר יוחנן, שפעם אמר אביו לאברכים שם: "וכי מעשיי גרועים יותר מבעבר? ! מדוע אינני רצוי עוד? ! – אין זה כי אם בגלל היותי נמנה על אנשיו של הרבי – הרבי כבר יגן על כבודו!". והם אכן מתו ב'מיתה חטופה' – אותם אברכים שלא הניחוהו לגשת לפני העמוד!

ברוך טען בפניהם: "לא נהייתי גרוע יותר מבעבר, בעבר כיבדו אותי לעבור לפני התיבה, וכעת לא מניחים לי לגשת לפני העמוד, מדוע? כי אני נמנה על אנשיו של הרבי! – הרבי כבר יגן על כבודו! הרבי כבר יגן על כבודו!".

(ר' מאיר קרליבך: ברוך אמר "הרבי יגן עליי?") לא, הרבי יגן על כבודו! לא על כבודי – מה פתאום 'כבודי'? !

ה פּרשֶׁת כִּי תֵצֵא תִשְׁמַח

”מדוע אינם מרוצים עוד שאגש לפני העמוד? רק בגלל שהם מבזים את הרבי!” הם לא מבזים אותי, הם מבזים א הרבי! ; ‘ברוך’ הרי לא נהיה גרוע יותר מבעבר, הסיבה היחידה היא שהוא התקרב לרבי, נמצא שהם מבזים את הרבי – הרבי כבר יגן על כבודו!”.

איי איי, ר’ ברוך, ר’ ברוך, הצעקות שלו היו א געוואלד, א געוואלד!

היה פעם שהגיע לאומן בדיוק ביום היארצייט של אביו; הוא לא ניגש לעמוד – וכי יכול היה לגשת לפני העמוד? הוא התפלל הרי בקולי קולות! אז הוא ניגש רק מ’אשרי ובא לציון’! אני זוכר איך היה נראה ה’ובא לציון’ שלו אז: ”הוא יפתח לבנו בתורתו... ולעשות רצונו”... געוואלד געוואלד!

באומן היו ‘עובדים’! ר’ געצ’ע עמד משתומם: ”תפילות כאלו הרי מעולם לא שמעתי! תפילות כאלו הרי מעולם לא שמעתי!”.

ראו את תבערת הלב שלו: ”הוא יפתח לבנו בתורתו – ולעשות רצונו”, אה! התלהבותו בתפילה הייתה נוראה, נורא מאד! היה לו ‘לב’, היה לו ‘לב’!

כל אלו היו תלמידיו של ר’ אברהם בן רבי נחמן, אה!

ביצד מקרבים את כל העולם כולו!?

(חוזר לסיפור התקרבותו של ר' ברוך כפי שסיפר בנו ר' יוחנן). ר' ברוך היה חסיד רחמסטריווקא, אבל מפעם לפעם היה נכנס לבית הכנסת שלנו, לשוחח קצת.

בתקופה ההיא הגיע רבי אברהם בן רבי נחמן לביקור בכרדיטשוב. פנה ר' בנימין פארבער לר' ברוך ואמר: "ברוך, בוא אלינו לשבת! בשבת זו ישבות עמנו יהודי, אדם גדול – אתה תתחייה! אתה תהנה!".

נו, ר' אברהם בן ר' נחמן הגיע ודיבר בהתלהבות כדרכו, וכשסיים, פצחו כולם בריקוד של שמחה. נעמד ברוך מן הצד כשדמעות זולגות מעיניו... הוא בכה ללא הפוגה!

פנה בנימין פארבער לברוך ואמר: "אמור כך, אני בוודאי אהיה 'ברסלבער חסיד', אבל כיצד מקרבים את כל העולם כולו?!"

אלו היו דבריו של בנימין פארבער בגשתו לר' ברוך. ואכן, באותה שבת התקרב ר' ברוך לאורו של הרבי!

[שמערל (מאנ"ש בכרדיטשוב, ממקורביו וממעתיקי שמועתיו של ר' אברהם בן נחמן), בערוב ימיו התגורר בגליציה, כבר לא פגשתי אותו בכרדיטשוב. הוא היה עדיין בין החיים, אבל התגורר בגליציה].

הערות ומראי מקומות

² על פי מליצת לשון ספר סיפורי מעשיות – מעשה ז' מזכוב ועכביש: האט ער זיך מיישב גיווען, ער וועט שוין בוודאי זיין א יוד, נאר וואס טוט מען אז מען זאל די גאנצע וועלט מחזיר למוטב זיין, מען זאל זיי אלע ברענגען צום אמת.

פרשת כי תצא תשמ"א ז

(ר' יעקב דב: יוחנן סיפר, שבכל עת שאביו למד ליקוטי הלכות בבית המדרש, נחלי דמעוה זלגו מעיניו!) אה אה אה!

ר' ברוך היה ממונה על כשרות העירוב בכרדיטשוב, והיה מכונה בפי כל:
'ר' ברוך פון די עירובין'!

ברדיטשוב הינה עיירה גדולה, ור' ברוך הסתובב מידי ערב שבת סביבות העיר לבדוק את כשרות העירוב.

הייתה זו פרנסה מגוחכת למדי, הוא העמיד קערה בערב יום-כיפור, וכל אחד ממתפללי בית הכנסת השליך מטבע פנימה...¹

ברדיטשוב הינה עיירה גדולה, והריצה סביבות העיר מתישה ביותר. ברוך היה חוזר מעבודתו בערב שבת, לובש בגדי שבת, ומצטרף לקבלת שבת יחד עם הציבור, וכשסיים הציבור את תפילתו, היה ברוך מתפלל תפילת ערבית ביחידות - כך סיפר לי יוחנן בנו.

'קבלת שבת' התפלל עם הציבור, ו'תפילת ערבית' המתין עד שהציבור יסיים את תפילתו, ורק אז נעמד להתפלל! (וזאת משום שהאריך בתפילתו בקולות ובהתלהבות).

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹ עי' קונטרס טעם זקנים 23 פרשת כי תשא תשל"ד, בענין המנהג של צדקה בעריוכ"פ.

אשריך 'בעולם הזה'!

(ר' יעקב דב: יוחנן, בהיותו נער צעיר, ניגש פעם לאביו ושאל בתמיהה: "אבא, אתה מתפלל כאלו תפילות - היכן הם ישעותיך?!" ענה לו אביו: "עבורי זו הישועה הגדולה ביותר - מה שאני זוכה להתפלל בזה העולם!").

אמו של יוחנן - אפילו מלגשת ולדבר עמה נמנע ר' ברוך, ויוחנן הוא זה שתיווך ביניהם; אמו הייתה שולחת אתו לאמר: "אמור לאבא שאין לנו מה לאכול?!"

ויוחנן מילא את שליחותו: "אבא, אמא אומרת שאין לנו מה לאכול!".

ענה לו ר' ברוך: "יוחנן, וכי מה אעשה? אינני מסוגל לצאת לחוץ! אינני מסוגל לצאת לרחוב! אינני מסוגל!!!"

(השואל: ר' ברוך ברדיטשוב'ער נמנה על חסידי קוצק בטרם התקרב לרבי?) הוא היה חסיד רחמסטריווקא. (השואל: ור' ברוך געצע'ס כן נמנה על חסידי קוצק בטרם התקרב לרבי?) מוצא אביו היה בעיירה קוצק, וגם ברוך התאפיין באופי קוצקאי, הוא היה חד וחריף, חריף!

כל אחד מהם היה 'אבן טוב'!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

י עי' ליקוטי הלכות ראש חודש ו' אות י"א: ... ואפלו אם לפעמים ח"ו לא יתקבל תפלתו כי זמנין דשמע זימנין דלא שמע, על כל פנים הרויח שקרב עצמו לה' יתברך על ידי זה, כי אין שום דבר שיקרב וינדק את האדם לה' יתברך כמו התפלה, שהיא עקר התחברות ודבקות של ישראל לה' יתברך, כמו שמבאר בליקוטי תניינא סימן פ"ד דע שעקר התחברות וכו'. ועי' חיי מוהר"ן אות תקנ"א בענין "זמנין דלא שמע", ועי' ליקוטי הלכות תפלת המנחה ב' אות א'.

ברוך געצע'ס היה קצת חריף, אך היה בו כח אדיר, אה! היה לו כח הדיבור, כח המושך, כשדיברו אתו קשה היה להיפרד ממנו...

פעם בליל שבת - במשך כל הלילה עמד ודיבר עמי! בביתו היה מיחם תה גדול, והלכתי לביתו לשתות כוס תה - ליל שבת! החל ר' ברוך לדבר עמי ושיחתו נמשכה כל הלילה עד האיר השחר! כל הלילה לא הרפה ממני, אה!

היוצא לנו מזה - מהו ה'פועל יוצא'? "העולם הזה הוא 'לא', ואי אפשר לקבלו, תורה ועבודה זה 'כן' ואפשר לקבלו!" דיא וועלט איז נישט און מען קען זי נישט באקומען. תורה ועבודה איז יא און מען קען דאס יא באקומען!"

(אחד הנוכחים מזכיר את הסיפור שפעם אחת כשהגישה לו אשתו של ר' ברוך ברדיטשובער תפוחי אדמה מבושלים לאכול, מחמת שלא היה לה דבר אחר לבשל, ניחמה ואמר לה: "ראי, ברוך השם לנו טוב, יש לנו תפוחי אדמה לאכול, ואחר כך אני יכול לנוח במנוחת הנפש. לעומת זאת, פלוני העשיר הוא מסכן, שכן מרוב נכסים וממון, אין לו מנוחה אפילו על משכבו, לרוב טרדותיו ודאגותיו).

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

" עפ"י דיבורו של מוהרנ"ת ע"י אבני"ה ברזל - שיחות וסיפורים מרבי נחמן טולטשינער ז"ל: אחרי שיחה ארקה של מוהרנ"ת ז"ל עם אנשי שלומנו אודות התכלית, אמר המסקנא "דיא וועלט איז נישט" און מען קען זיא ניט בעקומען. תורה ועבודה איז 'יאה' און מען קען דאס יאה בעקומען!". (העולם הזה הוא לא, ואי אפשר לקבלו, תורה ועבודה זה כן ואפשר כן לקבלו). וזאת שמע הר' נחמן הנ"ל בהיותו נער, ונתפעל מזאת המסקנא, עד שאצלו נעשה מסקנא להיות תמיד דבוק ומקרב למוהרנ"ת ז"ל.

כשהקדוש ברוך הוא עוזר, וכל מחשבתו של האדם דבוקה רק בעלמא דאתי, אזי באמת 'אשרי לו ואשרי חלקו'!

עם דאגות העולם הזה אי אפשר לזכות לשום 'אשריך'; בשום אופן אי אפשר לזכות למשהו טוב. רק כשהקדוש ברוך הוא עוזר וזוכרים מעלמא דאתי, שקועים בזה - או אז האדם מלא חיות, האדם מרגיש חיות, וזו חיות כזאת שאינה מלוכשת בדברים שעלולים להפריע לו! חיות של התקרבות להשם יתברך!

וכשהקדוש ברוך הוא עוזר שגם ה'חלק השני' היא כזאת, גם היא מבינה זאת; אמנם היא לא מרגישה, היא הרי לא יכולה להרגיש את החיות, אבל אם גם היא מבינה שבעלה הוא כזה מין בעל, שזוהי כל חיותו - או אז טוב לו, טוב לו!

סוף הכבוד לבוא...

(ר' יעקב דב: ר' אברהם בן רבי נחמן נהג לומר, 'זכה' - כשהאדם 'זכה' - 'נעשית לו עזר'!)
לא - רבי נתן אמר זאת!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

י עי' שיחות הר"ן אות ש"ח באריכות, ושם באמצע דבריו: ... על כן בעולם הזה "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה" לחיות פנחת, כי אם כשמתרצה באמת להסתפק בתכלית המעוט ולחיות חיי צער, כמו שאמרו שם במשנה הנ"ל: פת במלח תאכל וכו', שאז דיקא כשמקבל על עצמו כל הדחקות וחי צער ולסבל הכל ולעסק בתורה, כמו שכתוב שם: ובתורה אתה עמל, אז דיקא יש לו חיות גם בעולם הזה, ואשרי לו גם בעולם הזה, כמו שכתוב שם אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה...

פרשת כי תצא תשמ"א יא

רבי נתן אמר זאת: מדוע כתוב "נעשית?" הסביר זאת רבי נתן כך; דבריו נאמרו הן כלפיו והן כלפי ר' ליפא; ר' ליפא התגדל במשפחה חסידית, ורבי נתן התגדל במשפחה של מתנגדים. ולבסוף, אצל ר' ליפא, נהפכה אשתו למתנגדת גדולה עליו, ואצל ר' נתן לעומתו, שינתה אשתו דרכה ואף הייתה לו ל'עזר'!

'זכה' – נעשית לו 'עזר', ואפילו שבתחילה לא שימשה כעזר. 'לא זכה' – 'כנגדו'! רבי נתן אמר זאת כלפיו וכלפי ר' ליפא'.

בתחילה אביו הרי רדף אותו – את רבי נתן, אולם לבסוף חלק לו אביו כזה מין כבוד, אביו נהג לקרוא לו עם רי"ש, "ר' נתן!".

ישנו מכתב בו כותב רבי נתן בזה הלשון: "כבוד אבי הוא אצלי מיום א' עד היום, השם יתברך יזכנו לקים כבוד אב באמת כראוי, ובשמחה גדולה...". זהו מכתב משנות התק"צ.

'סוף הכבוד לבוא'^ט! פעמים שה'סוף' באמת בסוף ימיו של האדם, ופעמים שהסוף הוא רק לאחר ההסתלקות – אז מגיע הסוף!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^י עי' כל הסיפור בכוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות ל' (ב').

^ח עי' מכתב ל"א: ...כבוד אבי נרו יאיר הוא אצלי מיום א' עד היום, השם יתברך יזכנו לקים כבוד אב באמת כראוי, ובשמחה גדולה...

^ט עפ"י לשון גמ' נדרים דף ס"ב ע"א.

אכן בתורה ו' – 'קרא את יהושע', אומר הרבי: "כבוד אלקים הסתר דבר...
 אסור לחקור על הכבוד הזה", אסור לחלוק על כזה מין כבוד! 'אסור',
 'הסתר דבר', אסור לחלוק'.

אחד שזוכה ל'כבוד אלקים', שכל כבודו הוא רק 'אלקים', 'אלוקות',
 ואינו מתכוון לכבוד עצמו – על כבוד כזה אסור לחלוק, 'אסור'!

אולם 'כבוד מלכים' – אדם שנוטל לעצמו כבוד מלכים, אזי "חקור דבר,
 הכל חוקרים אחריו, מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה".

העיקר הוא הרי בעולם האמת; 'הכל חוקרים אחריו' זה בעיקר בעולם
 הבא! בעולם הזה עוד אפשר איכשהו להסתדר עם זה... אולם כשמקטרגים
 עליו בעולם הבא: 'מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה?!', הכל
 חוקרים אחריו, מדוע מגיע לו כבוד הזה – מדוע?! ...

ברם, אם 'כבוד אלקים' כבודו, אזי 'אסור לחקור'! נמצא שהעיקר זה
 בעולם הבא, בעולם האמת!

(ר' יעקב דב: העיקר הם ה'בני אדם', וכלשונו של הרבי: "ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו";
 אחד שחלק על הרבי ועל שאר צדיקים, אינו בגדר 'בני אדם' בכלל, שכן 'בני אדם' אינם חולקים
 על הצדיקים...).

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

' שם באות א': כי צריך כל אדם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום, כי מי שרודף אחר
 הכבוד אינו זוכה לכבוד אלקים אלא לכבוד של מלכים, שנאמר בו: "כבוד מלכים חקר דבר",
 והכל חוקרים אחריו ושואלים: מי הוא זה ואיזהו שחולקים לו כבוד הזה, וחולקים עליו שאומרים
 שאינו ראוי לכבוד הזה. אבל מי שבורח מן הכבוד שממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום,
 אזי הוא זוכה לכבוד אלקים, ואז אין בני אדם חוקרים על כבודו אם הוא ראוי אם לאו, ועליו
 נאמר: "כבוד אלקים הסתר דבר", כי אסור לחקור על הכבוד הזה.

'כבוד אלקים' פירושו, שכל כבודו הוא רק אלקים, הוא מוסר את כל הכבוד להשם יתברך, כבודו הוא כבוד אלקים, לא כבודו האישי - על כבוד כזה אסור לחלוק.

'כבוד מלכים' הוא, שהאדם נוטל את כל הכבוד לעצמו - 'כבוד מלכים'!

(ר' מאיר: אנשי שלומינו מפרשים כך? ש'הכל חוקרים אחריו' הכוונה גם בעולם הבא?) כן כן, העיקר הוא למעלה! שכן אדם שחולקים עליו בעולם הזה, נו מילא. אבל אדם שבעולם האמת מקטרגים עליו: "מי הוא זה? מדוע חולקים לו כבוד הזה?!", זהו העיקר.

(ר' אברהם וינצהנדלר: 'הכל' חוקרים אחריו - פירושו 'כולם'!) אכן כן, הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

היית מקיים את 'העקידה'!

(השואל: באיזו שנה היה הסיפור שר' ברוך לא הסכים לבנו יוחנן לנסוע לאומן ראש השנה?) היה זה בשנות המלחמה, בשנת תרע"ו; בשנת תרע"ז כבר הרגו את ניקולאי, כבר הייתה הקלה מסויימת.

ראש השנה הראשון שלי היה בשנת תרע"ה; הגעתי לאומן בחודש אלול תרע"ד, ובשנת תרע"ה השתתף יוחנן בקיבוץ, אולם בשנת תרע"ו, אש מלחמה נוראה בערה ברחובות.

גייסו אנשים לצבא, המלחמה הייתה בעיצומה, ויוחנן היה אז בגיל גיוס לצבא. השלטונות חיפשו אחריו, אנשים גויסו לצבא; אלו שהתגייסו לצבא - 99 אחוז מהם לא שבו בחיים מהמלחמה.

הוא הקים צבא - ניקולאיי, שמנה כעשרים מליון חיילים, כל הגברים שגילם נע בין 18-54 גוייסו לצבא, ללא שום הבחנה בין אדמוריי"ם, ראשי ישיבות וכו', לא הייתה שום אפשרות להתחמק מהשירות בצבא.

היה אז כזה צער גידול בנים... מה שהתרחש באותה תקופה היה איום ונורא, איום ונורא.

השלטונות ידעו כי יוחנן מסתתר היכן שהוא, אולם יוחנן מצדו לא הרפה מכיסופיו לנסוע לאומן לראש השנה, אלא שאביו לא הרשה לו; יוחנן חפץ בנסיעה, אולם אביו לא הסכים לו לנסוע.

אך ברגע שרגלו של ר' ברוך דרכה על מפתן דלת בית הכנסת, ניגש אליו ר' אברהם בן רבי נחמן ושאל: "וואו איז יוחנן", היכן יוחנן? ענה ר' ברוך: "יוחנן אכן השתוקק לנסוע, אולם אני מנעתו בעדו!".

אמר לו רבי אברהם: "אילו היית מביאו הנה, היית מקיים את העקידה!!!".

נו נו נו, מיד התייפח ר' ברוך בכי תמרורים! רבי אברהם רק אמר את המשפט הזה, וברוך כבר קיבל את שלו...

"אבידה שאינה חוזרת!"

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

יא עי' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת, סי' שס"ב; לא יכלתי להתאפק מעצם אהבתך לחזקך ולזרזך שלא יהיו לך שום ספקות חס ושלום בלבך בענין ראש השנה הבא עלינו לטובה וכו', אבל יותר מזה בני הזהר והזהר שלא תהיה חס ושלום בכלל חסרון לא יוכל להמנות שדרשו רבותינו ז"ל (תגיגה ו:) זה שנמנו חבריו וכו', בפרט לעסק קדוש ונורא כזה...

יוחנן, אחרי השתטחותו על ציונו של הרבי, הבחינו בכך! הציון היה שטוף דמעות: "איי, יוחנן כבר היה היום בציון!", כזה בעל בכי היה. הוא היה יהודי שבור נעבאך.

'ענייני הוא פלא'

(אחד הנוכחים: הרבי הרי אמר כבר: "ענייני הוא פלא, האב נוסע אליי -) סיפור זה היה רבי יודל.

רבי יודל נסע אז ממדוודיבקה, ובנו ר' ישעי' שלום רצה גם הוא להצטרף לנסיעה, אולם ר' יודל לא לקחו עמו. ר' יודל היה עני מרוד ולכן לא לקח עמו את בנו.

כשנכנס לרבי, פנה הרבי לר' יודל ואמר: "ענייני הוא פלא, אבא שנוסע, סימן הוא כי הוא מאמין בי, אולם כשבנו חפץ לנסוע, האב אינו חפץ לקחתו עמו!".

הרבי כבר שילם לו תכף ומיד...

הרבי מאד אחז מרבי ישעי' שלום, הרבי מאד הפליג בשבחו^{יב}!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{יב} עיי' שיש"ק ח"ב אות ר"ח.

לר' ישע'י שלום היו שלשה בנינים; בן אחד ר' יחיאל מענדל, זה שעשה את המפתחות לספה"ק ליקוטי מוהר"ן^י; בן אחד ר' יקותיאל זלמן אשר שימש כרבה של מדוודיבקה; ובן נוסף ר' יונה. בסה"כ שלשה בנינים.

ר' דוד צבי היה בנו של ר' יוסף יונה - ר' דוד צבי דאשיווסקע (מזקני חשובי אנ"ש באומן).

(ר' מאיר: מדוע לא לקחו ר' יודל עמו?) מדוע? כי היה עני מרוד! (ר' מאיר: הוא שימש כ'רבי' והיה עני מרוד?) ר' יודל היה עני מרוד!; וכי שימש כ'רבי'?! בסה"כ היו כמה אברכים שנסעו אליו לעיירה בה התגורר.

בטרם התקרב לרבי כן שימש כ'רבי'. לאחר פטירתו של ר' פנחס מקוריץ מונה ר' יודל לכהן כ'רבי' בעיירה דאשיב, שם הנהיג עדת חסידים גדולה; ר' שמואל אייזיק היה אחד מחסידיו, וכן ר' בער^י, היו לו חסידים חשובים!

ר' יודל בעצמו היה תלמידו של פנחס מקוריץ, וחתנו של ר' לייב טראסטיניצער! הוא היה ראוי לשמש כרבי!

אחרי שהתקבל ושימש כרבי, ממילא קיבל גם 'מעמד' כלשהו. אולם מהרגע שנהיה 'ברסלבער חסיד', יותר לא שימש כרבי.

אוי אוי אוי, אי אפשר להבין זאת בכלל!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^י רצ"ל המפתחות מספרי ליקוטי הלכות, מסודרים עפ"י התורות שבספר ליקוטי מוהר"ן, הנדפס בסוף ליקוטי מוהר"ן, ובליקוטי מוהר"ן דפוס ארה"ב תשכ"ה מצורף שם גם הקדמה קצרה ממנו. כמו כן חיבר קונטרס 'שיר ידידות' על גדולת רביה"ק ז"ל.

^י ע"י כוכבי אור - אנשי מוהר"ן אות י"ט - כ"ב.

מהאמת לא אסוג!

הפלא הגדול הוא, שמחשבון פשוט עולה, כי המגיד מטירהאויצע התקרב לרבי בהיותו 'בן שבעים שנה'!^{טו}

המגיד היה הרי בן תשעים שנה בפטירתו, והוא נפטר באותה שנה בה נפטר הרבי – שנת תקע"א. יש אומרים שהוא נפטר שנה אחת מאוחר יותר, אבל לא יותר מזה. בפטירתו היה בן תשעים שנה, כשהתקרבותו לרבי החלה עוד בשנות הנו"ן, ה'תק"נ.

יהודי שכבר הגיע לגיל שבעים, וכזה מין צדיק, והתקרבותו החלה בראשית הנהגתו של הרבי, עת נכנס הרבי להתגורר במדוודיבקה; לכל היותר היה אז הרבי אברך בערך בשנות העשרים לחייו.

ובשנים הללו, כשהרבי היה 'אברך בן עשרים', והמגיד זקן 'בן שבעים שנה', וזה אחרי שכבר היה אצל כל גדולי ישראל, אצל כולם!^{טז}. פנה המגיד לרבי ואמר: "אתם מסתירים עצמכם מפל העולם וממני בודאי, יורים בי ופוצעים אותי, אבל שינקב כל גופי ביריות, מהאמת לא אסג!". "איר בהאלט זיך פון די גאנצע וועלט און פון מיר א ודאי איר וועט זיך פאר מיר

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{טו} עי' כוכבי אור – אנשי מוהר"ן אות כ"ד: הרב הצדיק רבי יקותיאל המגיד מטירהאויצא זצוק"ל הוא אשר זכה ביותר מכל המפרסמים שבדורו להכניע את עצמו תחת אדמו"ר ז"ל, ולעמד לפני הדרת קדשתו באימה ופחד, וגם הרבה מאנשי מקרביו ויוצאי חלציו נתקרבו על ידו לאדמו"ר ז"ל...

^{טז} עי' חיי מוהר"ן אות תר"ז.

נישט באהאלטן, מען שיסט מיר און מען ראניט מיר, צו שאסן זאל איך
ווערן פון דעם אמת וועל איך נישט אראפ".

זה חידוש נפלא, חידוש נפלא מאד!, יהודי בן שבעים שנה, צדיק בן
שבעים שנה שכבר היה אצל כל גדולי ישראל; בהסתלקותו של הבעל שם
טוב היה המגיד בשנות הארבעים לחייו, ומן הסתם אף היה אצל הבעל שם
טוב הקדוש!

אמנם כמעט ולא יודעים עליו, אבל זה ידוע שהוא חי בשנים הללו, ואם
בשעת הסתלקותו של הבעל שם טוב היה בן ארבעים, סביר להניח שגם
ביקר אצל הבעל שם טוב, וכן אצל המגיד ממזריטש, אולם פרטים אלו אינם
נאמרים בוודאות מוחלטת.

שיהודי מבוגר כל כך יאמר לאברך בן עשרים: "אתם מסתירים עצמכם
מכל העולם וממני בוודאי, יורים בי ופוצעים אותי, אבל שינקב כל גופי
ביריות, מהאמת לא אסוג!"; המגיד הבחין תכף בעובדה שהרבי מסתיר
עצמו, ולכן הפטיר: "אתם לא תסתירו עצמכם ממני!".

באידיש "מען שיסט מיר און מען ראניט מיר" פירושו: פוצעים אותי.

למה התכוון באומרו "יורים בי ופוצעים אותי"? - הוא הבין כי תהיה עליו
התנגדות, חולקים!

ואכן - כזה רבי נחום מטשרנוביל, הם היו שני ידידים טובים, שני צדיקים,
גדולי ישראל, הולך המגיד ובוחר לו לרבי 'אברך צעיר': "מה מצאת באברך

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

פרשת כי תצא תשמ"א ט

הזה? העולם היה הרי מלא בגדולי עולם?! – בדיוק לכך התכוון כשאמר "יורים בי ופוצעים אותי!".

יורים בי ופוצעים אותי, אָבֵל שִׁינָקֵב כָּל גּוֹפֵי בִירִיּוֹת, מֵהָאֶמֶת לֹא אֶסַּג!."

זהו הרבי! זהו הרבי!

המגיד, כשראה את התורה "אמור אל הכהנים" בכתב ידו של הרבי, נענה ואמר: "מה אומר לכם? זה זוהר? תיקונים? – זה גבוה מזהר! גבוה מתיקונים!"

כך התבטא המגיד בראותו את התורה "אמור אל הכהנים".

(השואל: ידוע מתי אמר הרבי את תורה ב'?) תורה ב' נאמרה כשהרבי היה ב'זלאטיפאליע', אחרי שובו מארץ ישראל.

תורות א' עד ה' נאמרו בטרם נכנס הרבי לברסלב; תורה ד' נאמרה גם היא במדוודיבקה.

רוב רובו של הליקוטי מוהר"ן הנדפס כיום, רובם של התורות, נאמרו לאחר שובו של הרבי מארץ ישראל. חוץ תורה ע"ג, וכמה שיחות שנאמרו

הערות ומראי מקומות

^י עי' פרפראות לחכמה סי' ט"ו אות ז': ושמענו בשם הרב הקדוש וכו' מוהר"ר יקותיאל ז"ל הרב המגיד מטיראוויציא שראה פעם אחת את המאמר הזה (תו' ב'), ועיין בו כמה פעמים כסדר זה אחר זה כשהיה בכתובים עדיין, והפליג מאוד בשבחיו, וכמדומה שאמר עליו שהוא כמו זוהר ותיקוני זוהר הקדוש וכו' וכו'. ועי' מזה בקונטרס 'טעם זקנים' 14 – פרשת נשא תשל"ד.

גם הם לפני נסיעת הרבי לארץ ישראל, רובם של התורות בליקוטי מוהר"ן, נאמרו אחרי נסיעת הרבי לארץ ישראל^ט.

בשנת תקנ"ח היה הרבי בארץ ישראל, ובאלול שנת תק"ס יצא הרבי לזלאטיפאליע, ובאלול שנת תקס"ב נכנס הרבי לברסלב.

בשנת תק"ס התקיימה שמחת הנישואין של אדל'ע בתו של הרבי בעיירה חמלניק, והחתונה התקיימה אף היא בחודש אלול.

לאחר החתונה לא שב הרבי לביתו שבמדוודיבקה, אלא נכנס מיד לזלאטיפאליע, היה זה בחודש אלול. הרבי לא נטל רשות מאף אחד, אלא מיד לאחר החתונה נכנס לזלאטיפאליע.

מגידותו של המגיד מטירהאויצע הייתה גם בעיירה זלאטיפאליע. אמר המגיד לרבי: "אילו הייתם אומרים לי לפני כן, הייתי משתדל שיקבלו את פניכם בכבוד הראוי!". אבל הרבי אמר הרי: "אינני יכול לחכות!".

כי בא, כי בא...

היום כבר י"א אלול, למעלה משליש חודש חלף כבר, אלול! ימי רצון!

רבי נתן אמר: "כי בא, כי בא – הנה הוא בא, הנה הוא בא, יום הדין!".

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^ט עי' הקדמת ליקוטי מוהר"ן.

^כ עי' חיי מוהר"ן אות קי"ד.

כא פֶרֶשֶׁת כִּי תֵצֵא תִשְׁמָ"א

פעמיים 'כי בא' – "כי בא, כי בא לשפוט הארץ", הנה הוא בא, הנה הוא בא, יום הדין!".

נו, שהקדוש ברוך הוא ירחמנו.

"לא נתקרה דעתו אלא בחוה" – אומר הרבי^{כא} – אלא על ידי ה'דיבור'. לקרר עצמו זה רק על ידי ה'דיבור'!

'הלבנה באתה בקובלנא לפני החמה'

(מתוך שיעור בחיי מוהר"ן עבודת השם לה – סי' תפ"א) הַלְבֵנָה בְּאֵתָהּ בְּקֹבֶלְנָא לְפָנֵי הַחֲמָה, בְּאֶשֶׁר שֶׁהַחֲמָה מְשַׁמֶּשֶׁת עֵקְרָה בַּיּוֹם וּבַיָּמֹת הַחֲמָה, וְהִיא צְרִיכָה לְשִׁמֵּשׁ בַּחֲרָף, וּבְלִילֹת הָאָרְפִים וּבְקָר.

וְהִיְתָה הַחֲמָה מְפִיֶסָה שְׁתַּעֲשֶׂה לָּהּ מְלָבוּשׁ. וְקָרְאוּ לְכָל הַחֲטִיטִים ב"ג – בְּנֵי גִילָה. (ר' אברהם ויצהנדר: אומרים "בולשבו גלאוונא", היינו 'חייטים טובים' ברוסית. ורלו"צ מתמיה ע"ז ואומר שהר"ת הוא בני גילה). רְצוֹנוֹ לֹא לִמְר גְּדוּלִים וְחֲשׂוּבִים, לַעֲשׂוֹת לָהּ מְלָבוּשׁ, וְרָצוּ גַם הַחֲטִיטִים הַקְּטַנִּים לִילָף. וְאָמְרוּ: מֵאַחַר שֶׁאֵין קוֹרְאִין אוֹתָנוּ אֵין לָנוּ לִילָף. וּבְאוֹ הַחֲטִיטִים הַנִּלְוֵי וְהַשִּׁיבוּ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְקַח לָהּ מְלָבוּשׁ כִּי הִיא לַפְעָמִים קְטַנָּה וְלַפְעָמִים גְּדוּלָה, עַל-כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְכַוֵּן מִדָּתָהּ.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כא} עי' ליקוטי מוהר"ן תו' י"ט אות ה': כי מי שיש לו שלמות לשון הקדש, מקרר את חמימותו בלשון הקדש... בבחינת: "זאת הפעם עצם מעצמי", 'מכאן שנתקרה דעתו בחוה'.

וּבָאוּ הַחֲטִיטִים הַקְּטָנִים וְאָמְרוּ שֶׁהֵם יְכוֹנְנוּ מִדְּתָהּ וַיַּעֲשׂוּ הַמְּלָבוּשׁ. הַשִּׁיבוּ
לָהֶם אִם הַחֲטִיטִים הַגְּדוֹלִים אֵינן יְכוֹלִים אֵיךְ תּוֹכְלוּ אֹתָם.

אמנם זוהי שיחה עלומה, שכן הרבי מדבר מ'חמה' ו'לבנה', אבל בכל
זאת ננסה לבאר קצת.

זה ידוע שגדולי עובדי השם, תלמידי הבעש"ט, כל הגדולים - עיקר
עבודתם הייתה בחורף, בלילות החורף הארוכים^{כב}.

והם אכן נקראים: 'קיץ וחורף - יום ולילה'; 'קיץ' נקרא 'יום', שאז הימים
ארוכים, ו'חורף' נקרא 'לילה'^{כג}.

רואים הרי שעיקר עבודתם הייתה בלילות החורף הארוכים, לילות אלו
מכונים באמת 'לילות הזהב', 'די גילדינע נעכט'^{כד}!

'והייתה מפייסתה שתעשה לה מלבוש'

"הַלְּבָנָה בְּאֶתָּה בְּקַבְּלָנָא לְפָנֵי הַחֲמָה" - החמה והלבנה מרמזים על הצדיק
ותלמידו^{כה}.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כב} שיחות הר"ן סי' ש"א: "שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ שֶׁאָמַר שֶׁעֵקֶר עֲבוֹדַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא בַּחֲרָף לְקוֹם
בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְכוּ'".

^{כג} עי' ליקוטי הלכות הל' השכמת הבוקר ה' אות ט'.

^{כד} מאמר רבי פנחס קאריצער זצ"ל, מוזכר בשיחות רלו"צ ז"ל כמה פעמים.

^{כה} עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ו' אות ה', ותו' קנ"ג.

מאחר ותכף בתחילת התקרבותם לומדים התלמידים כי עיקר ה'עבודה' היא בימות החורף, בלילות הארוכים והקרים, בהם צריכים הם לצאת לשדות וליערות. משיחים הם את ליבם לפני החמה: "כיצד יעשו עבודה כזאת?".

הם יודעים שהחמה בעצמה אומרת כן - שעיקר ה'עבודה' בלילות הקרים, בלילות הארוכים, כשבחוץ ששורר קור מקפיא. שאלתם בפיהם: "כיצד יעשו עבודה כזאת?!".

באומן, אלו שחפצו לצאת ולהתבודד ביערות, בלילות החורפיים, היה יהודי שדאג להם למלבושים. הוא העניק להם נעליים גבוהות, ומשהו לחמם את הרגלים. פרוות עבות, וכובעים מחממים, זה מה שהכין עבורם. הייתה זו עזרה גשמית.

אדם שיוצא ליערות בלילות החורף כשבחוץ שורר קור עז, מוכרחים לצייד אותו בלבוש מחמם, בנעליים טובות, בלבוש כזה שיוכל לשרוד את הקור.

ומכיון שה'לבנה' אלו התלמידים לומדים מרבים, שעיקר העבודה היא בלילות החורף, בלילות הארוכים בהם שורר קור מקפיא, ולכל צד שרק פונים תמיד קר; במקוה קר, בבית הכנסת קר, בבית קר.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

אומר הצדיק לתלמידיו, שהוא ידאג להם ל'מלבוש' כזה, אשר אתו יוכלו לשרוד ולעשות את העבודה המוטלת עליהם! ; בכדי שיוכלו לשרוד את הקור - מוכרח הצדיק לדאוג להם למלבוש!.

נו, אבל המלבוש שהצדיק מכין להם; כתוב באמת בחיי מוהר"ן, שכשאחד צריך למלבוש, נותן לו הצדיק מלבוש במתנה¹².

הצדיק נותן לתלמידיו כאלו כוחות; כמו אדם שקר לו - כשמכסים את גופו הוא מתחמם - כן הצדיק נותן למקורביו החדשים שצריכים לצאת ולעשות את 'העבודות' - נוסך בהם הצדיק כאלו כוחות, שמחממים את נפשם ממש כמו מלבוש!

'אי אפשר לכוון מדתה'...

אדם שתופרים לו מלבוש - בדרך כלל ישמשנו המלבוש תדיר. מה שאין כן אצל הצדיק; המלבוש שהצדיק נותן לתלמידיו, אינו מלבוש רגיל, שכן ביום אחד יכולים לעבור על האדם כמה וכמה עליות וירידות.

אדם שצריך התחזקות - זקוק הרי למלבוש של התחזקות. ואדם שצריך התעוררות - זקוק הרי למלבוש של התעוררות. כיצד אם כן יוכל הצדיק להעניק לו מלבוש אשר ישמש אותו תדיר? הרי פעמים הוא גדול, ופעמים הוא קטן?!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹² רצ"ל בחיי מוהר"ן אות פ"ה, במעשה 'אורח נכנס לבעל הבית', מבואר שם שהצדיק - 'האורח' - נותן מלבוש לה'בעל הבית', היינו המתקרב אליו, עיי"ש כל הענין.

כּה פּרשת כי תצא תשמ"א

ולכן באמת, דווקא ה'גדולים' אינם יכולים, הם נמנעים מלתת מלבושים כאלו! רק ה'קטנים'; אצל הרבי 'קטנים' הכוונה "תמימות ופשיטות" – זה נקרא 'קטן' אצל הרבי!

ה'גדולים' הכוונה 'עבודות גדולות' – והם באמת לא יכולים! בפרט שיש רבים מעם ישראל שאותם לא קרבו להשם יתברך; שאר הצדיקים בכלל לא קרבו את אנשים רחוקים^{כ"ב}; "כיצד יוכלו לעזור להם, הרי פעם זה 'כך', ופעם זה 'כך'!?"

אבל באמת אלו ה'קטנים' – הדרך של 'תמימות ופשיטות', מקרבת את כולם! דרך זו יכולה לחמם את נפשו, דרך זו מעניקה לו מלבוש. כשהוא זקוק להתחזקות – הוא מעניק לו מלבוש של התחזקות! וכשהוא זקוק להתעוררות, הוא מעניק לו מלבוש של התעוררות!

ב'שבועות הגדול' אצל רבי נתן, כשכל אנ"ש התקבצו אצל רבי נתן, נענה רבי נתן ואמר; רבי נתן הסתובב מודאג מאד: "אנשים נוסעים ובאים, זה צריך 'התחזקות', וזה צריך 'התעוררות', חלילה אם יתחלפו ביניהם זה לא טוב!".

'מלבוש' פירושו – שהוא מכסה את הגוף בצורה ראויה. כשם שבגשמיות – אדם שקר לו, אינו מסוגל לתפקד כראוי; עוד לא טעמתם 'קור רוס' מהו... במקוה קר, בבית קר, בבית הכנסת קר; לעולם לא תצליח לחמם את גופך כראוי, ואפילו מעט אוכל חם אינו בנמצא, תמיד יהיה לך קר!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כ"ב} עי' ליקוטי הלכות הל' השכמת הבוקר ד' אות ט"ז.

אשר על כן, מוכרחים למשהו 'רוחני' שיחמם את האדם! שזה יהיה חמימותו, משהו שישמש כ'תנור' המחם את האדם! והצדיק נותן באמת כזה מין רוחניות!

דוקא 'הגדול' אינו יכול לספק מלבוש כזה, ואילו הדרך של 'תמימות ופשיטות' - דוקא היא יכולה לספק מלבוש כזה! דרכו של הרבי מספקת מלבושים כאלו בכל העיתים ובכל זמנים^{כט}!

ויש פעמים שביום אחד צריך האדם להחליף מלבושיו מספר פעמים - ביום אחד!

זו בחמלת ה' עליו!

האדם, כשהקדוש ברוך הוא בעזרו והוא עומד להתפלל, אך אינו יכול לכוון בתפילתו כראוי; בתורה ד' מפרש זאת הרבי כך^ל: "אכלה טינא

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{כט} עי' ליקוטי הלכות הל' נדרים ד' אות ו': כי הצדיק על-ידי ש'מאיר הדעת בתלמידיו, בבחינת מלא כל הארץ כבודו, ש'ה' יתברך מלא כבודו בכל הארץ, אפלו במדרגות התחתונות מאד מאד, על-ידי-זה נעשה בחינת 'ומלאו את הארץ', ש'מאיר דעת כזה בתלמידיו, עד שהם מעמידים תלמידים אחרים ... כי הצדיק מאיר דעת אמתית ונפלא כזה עד שכל מי שזוכה לקבל הארה מדעתו יש לו כח להאיר יותר לחבריו ותלמידיו, אפלו אם הוא בעצמו קטן במעלה מאד ... וכמו שפעם אחת אמר רבנו ז"ל לאיזה איש פשוט מאד, שגם הוא יכול לעורר בני אדם, אפלו הגדולים ממנו מאד, לעוררם לעבודת ה' יתברך באמת, ואמר לו, הלא עץ קטן שקורין שפענדילי יכול להדליק עץ גדול.

^ל שם בסוף התו': ההוא פורא דיתבא ליה אכלה טינא באוסייה וכו', (רשב"ם: פורא - דג. אכלא טינא - שרץ קטן. באוסייה - בנחיריו של דג נכנס השרץ) וכו', פרוש וכו', דיתבי ליה אכלא טינא בנחיריו - זה בחינת תפלתן של ישראל, כמו שכתוב: "ותהלתי אחטם לך". שנתערב שרץ, הינו טמאה, בתפלתו ועבודתו ובלבל אותו, ולא היה יכול איש הישראלי הזה לעבד עבודתו תמה. מה

כז פֶרֶשֶׁת כִּי תֵצֵא תִשְׁמֹ"א

באוסיה" – שרץ קטן נכנס בחוטמו של האדם. הרבי אומר שם ש'שרץ קטן' היינו: 'מחשבה קטנה' שנכנסת לאדם באמצע תפילתו ולא מניחה לו לכוון בתפילתו כראוי; 'חוטם' מרמז הרי ל'תפילה'.

באותה שעה בא הצדיק ונותן לו עצות כיצד להתגבר על המחשבות הללו; בשעה שהאדם אינו יכול להתפלל כראוי, נותן לו הצדיק עצות והוא מתחיל להתפלל כראוי! וכשהוא מתחיל להתפלל, ממילא כבר לא קר לו!

אבל מאידך, ברגע שהאדם מתחיל להתפלל כראוי, הוא עלול ליפול ל'גאווה' ולחשוב שבזכות 'כוחו' זוכה להתפלל כראוי. אלא שלאמיתו של דבר, אין זה ב'כוחו' כלל! לאמיתו של דבר הוא בכלל לא ראוי לתפילה כזאת. אלא מאי? הצדיק נותן לו זאת במתנה! כשהצדיק יודע שהוא מתכוון לכך ברצינות, הוא באמת חפץ להתפלל, או אז נותן לו זאת במתנה! הצדיק נותן לו במתנה מחשבות טובות בתפילה!^א

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

עֵשָׂה הָאִישׁ הַזֶּה? עֵשָׂה שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת הַנ"ל, הֵינּוּ הַתְּקַשְׁרוֹת לְהַצְדִּיק וְנִתְיַנֵּת הַצְדָּקָה וְנִדְוֵי דְבָרִים וְכו'.

לא עי' תו' ד' שם אות ט': וְזֶה בְּכָל פַּעַם שֶׁבָּא אֶצְל תַּלְמִיד חֶכֶם וּמְסַפֵּר לְפָנָיו כָּל לְבוֹ, וְהַתְּלַמִּיד חֶכֶם הוּא בְּחִינַת מִשְׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת אֵין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא". וְעַל יְדֵי זֶה אֵתָּה נִכְלָל בְּאֵין סוּף ... וְזֶה שְׁאֵנוּ רֹאִים שְׁלִפְעָמִים נִתְּלַחֵב אָדָם בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְאוֹמֵר כְּמָה תְּבוֹת בְּהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוֹל, זֶה בְּחֻמְלַת ה' עָלָיו... וְעַי' לִיקוּטֵי הַלְכוֹת הַל' פו"ר ה' אות ה': כִּי הַצְדִּיק עוֹסֵק בְּעֵצָם כַּחוֹ לְהַעֲלוֹת גַּם מְעַט הָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּבוֹת שְׁאֵמְרוּ בְּקִצַּת פְּוֹנָה מוֹעֲטַת בְּתַפְלָתָם, וְגַם עוֹסֵק לְעוֹרְרָם וְלְהַקִּיצָם מִשְׁנֵנָתָם הַעֲצוּמָה שִׁיפְתָּחוּ פִּיהֶם וְלָבָם, וְיִתְגַּבְּרוּ בְּכָל כֹּחַם לְהַתְּפַלֵּל בְּכוֹנָה תְּבוֹת וּפְסוּקִים וּמְזֻמּוּרִים וְכו', רַבִּים בְּיֹתֵר בְּכַמּוֹת וְאִיכוֹת, שְׁאִיכוֹת הַפְּוֹנָה תְּהִיָּה בְּיֹתֵר שְׂאֵת, וְכַמּוֹת הַתְּבוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת יִהְיֶה רַבִּים בְּיֹתֵר, כִּי לְהַתְּפַלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה בְּכוֹנָה זֶה רְחוֹק מְאֹד אֶפְלוּ מִהַכְּשָׁרִים הַגְּמוּרִים הַיְרָאִים בְּאֵמַת כִּי אִם צְדִיקִים גְּמוּרִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, כְּמִבְּאֵר בְּדְבָרֵינוּ בְּמִקּוֹם אַחֵר, אֲבָל עַל כָּל פְּנִים הַמְּקַשְׁרִים לְהַצְדִּיק מִתְּפַלְלִים תְּבוֹת וְכו', הַרְבֵּה בְּיֹתֵר וּבְכוֹנָה גְּדוֹלָה בְּיֹתֵר וּבְחִיּוֹת וְהַתְּלַהֲבוֹת הַתְּעוֹרְרוֹת דְּקִדְשָׁה וְכו', וְעַם כָּל זֶה לֹא הָיָה כַח לְתַפְלָתָם שֶׁתַּעֲלֶה לְמַעְלָה כִּי

אדם שמתחיל להתפלל כראוי שרוי בסכנה, שחלילה לא יפול לידי 'גאוה'^{ל"ב}, לחשוב ש'כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה' – 'אני! אה, האדם שוכח שהוא בעצמו באמת לא ראוי להתפלל, אלא שהצדיק נותן לו במתנה איזה הארה, כדי שיוכל לדבר כמה מילים לפני השם יתברך !.

ברגע שהאדם מתלהב בתפילתו – תכף צריך להחליף מלבושיו, להזכיר לעצמו: "לא ולא, זכור כי אין זה כוחך! אל תשתטה, זה לא שלך! העניקו לך מתנה שתוכל לדבר כמה מילים לפני השם יתברך, זכור זאת היטב!".

זהו ענין ה'שש זכירות' שאנו אומרים בכל יום הוא, שהאדם יזכיר לעצמו כי הכעיס את בוראו: "זכור אל תשכח את אשר הקצפת" – זכור אל תשכח!

ומאידיך: "רַק הַשְּׁמֵר לָךְ וּשְׁמֵר נַפְשֶׁךָ מְאֹד. פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ. וּפֶן יִסּוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְהוֹדַעְתָּם לְבְנֵיךָ וּלְבְנֵי בְנֵיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּחַרְב־" – זו התחזקות!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

אם בכח הצדיק האמת שמקשרים אליו, שבעצם כחו הם מתפללים בכונה מה שמתפללים ובעצם כחו הוא מעלה תפלתם השמימה לרום גבהי מרומים...

^{ל"ב} עי' ליקוטי הלכות ה' השכמת הבוקר א' אות י"ב: ... וְזֶה בְּחִינַת 'מְטַהֵר טְמֵאִים וּמְטַמֵּא טְהוֹרִים' ... כִּי מִי שְׁהוּא בְּמַדְרַגַּת הַתְּחַתּוּנָה צָרִיךְ דּוֹקָא לְמַצָּא זְכוּת בְּעַצְמוֹ כְּדִי שְׁלֹא יִפּוֹל לְגַמְרֵי ח"ו, וְעַקֵּר טְהוּרָתוֹ וּתְשׁוּבָתוֹ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא כְּנ"ל, אָבֵל מִי הוּא טְהוֹר כְּשִׁיחֲזִיק עֲצָמוֹ בְּמַדְרַגַּת הַטּוֹב בּוֹדָאֵי נִפְגָּם עַל יְדֵי זֶה, כִּי יִפּוֹל לְגַדְלוֹת ח"ו, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: 'אֲפֹלוּ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ אוֹמְרִים לָךְ צְדִיק אַתָּה, הִיָּה בְּעֵינֶיךָ כְּרִשְׁעִי! וְעֵי' לִיקוּטֵי הַלְכוֹת ה' שִׁילוּחַ הַקֵּן הַלְכוֹת ה' עֲנִין "שְׁלוֹם לְרַחוּק וּלְקָרוֹב".

מחד: עליך לזכור כי עמדת לפני הר סיני, קבלת את התורה, ואמרת 'נעשה ונשמע'! 'קיבלתי את התורה!' ומאידך: זכור אל תשכח כי עשית עגל, אל תשכח!.

האדם צריך לקפוץ ולדלג מצד לצד! כשהבעל דבר רוצה להפילו, להחליש דעתו ולהפוך אותו לכלום, יאמר בלבו: "לא ולא! קיבלתי הרי את התורה! השתתפתי במעמד הר סיני! אמרתי נעשה ונשמע!".

וכשהבעל דבר רוצה להפילו ל'גאווה', יאמר בלבו: "אוי, חטאתי הרי בחטא העגל!".

האדם צריך תמיד לקפוץ ולדלג מצד לצד, שכן לכל עת יש מלבוש אחר. לפעמים זקוק האדם למלבוש של התחזקות: "קיבלנו את התורה, אמרנו נעשה ונשמע!". ולפעמים זקוק האדם למלבוש כזה שעל ידו יינצל מן הגאווה!.

זה הפירוש "מלבוש גדול", ו"מלבוש קטן!".

'החייטים הקטנים יכונו מדתה'

"ובאו החייטים הקטנים ואמרו שהם יכונו מדתה ויעשו המלבוש" – היו אנשי שלומינו אומרים – "זוהי דרך 'התמימות והפשיטות'!".

ה'חייט הגדול' שהולך בדרך הגדולים, עלול בדרכו לרחק אנשים חלילה ל'!

אולם אצל הרבי יש כזה מין דרך - אצל הרבי יש גם 'גדלות' וגם 'קטנות' ל'!

הדרך של 'תמימות ופשיטות'; במבט שטחי 'תמימות ופשיטות' מסמלים 'פשטות', 'פראסטיק'. אבל דווקא ה'פראסטיק' הוא זה שיכול להתאים מלבוש לכל אחד כפי צורכו, 'מלבוש קטן' ו'מלבוש גדול'! תמיד ימצא את המלבוש הנכון! ומדוע? כי דרך התמימות היא דרך השווה לכל נפש!

זוהי דרך 'התמימות והפשיטות'! התמימות, מחד: לא מניחה לאדם ליפול בדעתו. ומאידך: לא נותנת לו להגביה ראשו יתר על המידה: "אל תתגאה יותר מדי!"

'בקי בעייל' - בקי בנפיק'

זהו באמת ענין 'חודש אלול', ובזה עלינו לעסוק בחודש אלול. זה ידוע לכל: "אני לדודי ודודי לי" ראשי תבות 'אלול'.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

¹ עי' ליקוטי הלכות הל' נדרים ד' אות י"ד - י"ח. והל' רבית ה' אות כ'.

² עי' תו' ס"ח תניינא: עקר שלמות הצדיק - שיוכל להיות למעלה ולמטה, שיהיה יכול להראות למי שהוא למעלה ונדמה בדעתו שהוא במדרגה עליונה, יהיה מראה לו שהוא ההפך. וכן להפך, למי שהוא למטה מאד במדרגה התחתונה, בתוך הארץ ממש, יהיה מראה לו שאדרבא, הוא סמוך להשם יתברך.

אולם הרבי מפרש אחרת^{לה}, הרבי אומר שאלו הם שתי דרכים בעבודת השם. דרך אחת היא: 'אני לדודי' - אני הולך להקב"ה, 'בקי בעייל', דרך כזאת שהאדם הולך להקב"ה. אבל האדם צריך להיות בקי: "אל תחשוב שאתה כבר מושלם, אל תטעה עצמך לחשוב כי מאחר ואתה הולך להקב"ה אתה כבר מושלם!". זוהי דרך שדורשת בקיאות עצומה - לדעת שעדיין אני רחוק מאד.

הדרך השנייה היא: שהקב"ה בא לקראתי! אני חולה אנוש ביותר, חלוש ביותר, נפלתי מטה, והקדוש ברוך הוא בא אליי ומחזקני, כן!^ל

אלו שתי דרכים בעבודת השם! הרבי מצטט את דברי הזהר^{לז}: "זכאה מאן דעייל ונפיק!". 'בקי בעייל' פירושו, שהאדם הולך להקב"ה, 'אני לדודי'. זוהי דרך שדורשת בקיאות.

במילה 'בקי' מרומז השם 'יב"ק'. בפשטות אומר שם הרבי, ש'בקי' פירושו: שהאדם צריך להיות בקי, ו'בקי' מרמז באמת על השם 'יב"ק'!

יש פעמים שהאדם מתעורר ורוצה להתקרב להשי"ת: 'אני לדודי', אני הולך להקב"ה! אבל זכור אל תשכח, אל תטעה עצמך לחשוב שאתה כבר איזה ישות!". ויש פעמים שהאדם נופל חלילה, או אז הקב"ה בא אליי ומחזקני: 'ודודי לי'!

אלו הם שתי דרכים בעבודת השם!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{לה} עי' ליקוטי מוהר"ן תו' ו' אות ד', ושם בסוף התו'.

^{לז} עי' ליקוטי הלכות הלי' השכמת הבוקר ד' אות י"ד, ענין "ביקור חולים".

^{לז} עי' זוהר פרשת ויקהל דף רי"ג ע"ב, ועוד.

אה! דרכו של צדיק האמת מיוחדת היא, שכן עליו להתמודד עם כל סוגי האנשים!

הרבי אמר הרי בזה הלשון: "הלא יש אצלי אנשים שאיני יודע אם השאול תחתיית היה די להם, כי גם השאול תחתיית היה קטן לפניהם, שאם היה אפשר להם לחתור תחת שאול תחתיית היו חותרים, ועל ידי נתקרבו" – אלו אנשים שזקוקים למלבוש מסוג אחר!

ומאידך יש אצל הרבי אנשים, וכלשונו של הרבי: "כבר תמהתי על העולם, שהיכן שנמצא איזה טוב אמתי ראוי שיתקרב אלינו, ווי סע גיפינט זיך עפיס רעכטס איז מחיב צו מיר מקורב צו ווערן^{לח}" – גם הם אנשים שזקוקים למלבוש מסוג אחר! גם הם אנשים מסוג אחר.

אבל אפילו באדם אחד מתרחש תהליך זה; אדם שחפץ להיות תמיד קרוב להשי"ת, צריך להיות בקי, בכל יום עליו לקפץ ולדלג. פעמים נוהג כך, ופעמים נוהג כך!

אדם כזה מוכרח לדעת: "ואני תמיד עמך^{לט}", אני תמיד אתך! כך אומר דוד המלך. מה הפירוש "ואני תמיד עמך"? כך נראו באמת חייו של דוד המלך, היו לו כאלו ירידות, השליכוהו ארצה: 'כפשע ביני לבין המות^מ', 'לאמר לך עבוד אלהים אחרים^{מא}'. דברים נוראיים עברו עליו.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{לח} עי' חיי מוהר"ן אות רפ"ו.

^{לט} תהלים ע"ג כ"ג.

^מ שמואל-א' כ' ג', ועי' ליקוטי הלכות ברכות השחר ג' אות ד', ושם הלכה ה' אות ג'.

^{מא} שמואל-א' כ"ו י"ט.

הגמרא אומרת^{מב}, שהימלטותו של דוד המלך לחוץ לארץ, יציאתו מארץ ישראל נחשבה כאילו עבד עבודה זרה: "לאמר לך עבוד אלהים אחרים" – כאלו ירידות היו לו לדוד המלך.

ולכן צריך להחזיק מעמד בכל הזמנים ובכל המצבים!

ואצל הצדיק – בכל עת ובכל שעה מוכנים אצלו דרכים כאלו, בהם יוכל האדם להחזיק מעמד בכל מצב שהוא!

האדם צריך להתבונן היטב היטב, אסור שישכח זאת, עליו לזכור מהו ערכו האמיתי: "מי אני באמת? מצד עצמי אני ממש אפס ואין, מצד עצמי אינני יכול לפצות פה, ואפילו לא מילה אחת!".

'אם יזכה שירגיש כאב חטאיו'

הרבי כותב באמת בתורה של אלול – תורה קמ"א: "אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו"; תפילה פ"ה שבליקוטי תפילות שייכת לתורה זו. אומר הרבי: 'אם יזכה', צריך לזכות להרגיש 'כאב חטאיו' באמת, צריך לבקש מהשי"ת שיזכהו לזה!

רבי נתן כותב בתפילה: "ואם אומר אלף פעמים אוי לי וי לי, עדיין איני מרגיש כלל", אני לא מרגיש כלום. צריך לזכות להרגיש כאב חטאיו באמת!

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

'כאב חטאיו' לא חייב להיות חלילה חטא ממש; לפעמים נכשל האדם בראיה אסורה, במחשבה, בדיבור; שהאדם ירגיש כאב שגם זה נחשב לחטא - לזה צריך זכיה מיוחדת!

"עבר ושנה נעשה לו כהיתר!". כשהעיניים לא שמורות כראוי, והמח חושב מה שחושב, והפה מדבר מה שמדבר, אזי האדם כלל לא מרגיש שעשה חטא כלשהו: "איזה חטא יש בזה? מה כבר עשיתי?!" - צריך לזה זכיה מיוחדת!

מדוע לא נוקט הרבי בלשון "אם יזכה 'לתקן' חטאיו?" - כי התיקון ייעשה ממילא! אם יזכה ש'ירגיש' כאב חטאיו - ממילא גם 'יתקן' מעשיו! אדם שמרגיש בחוליו - מחפש רפואה! הבעיה מתחילה כשהאדם לא מרגיש בחוליו, כשהוא לא מודע למחלתו^{מג}!

'עיי'ן פנים לתורה'

בתורה ל"ו אומר הרבי, שזוהי הסיבה שעינו של האדם נקראת "עיי'ן" - עיי'ן עולה במספר 'שבעים' - אומר שם הרבי^{מג}: "מַחֲמַת שְׁהוּא כְּלָלִיּוֹת מְדָה רְעָה שְׁל מְדוֹת רְעוֹת שְׁל ה'שְׁבַעִים לְשׁוֹן'!".

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^{מג} עיי' נחת השולחן להרב מטשעהרין זצ"ל סי' תל"א: וזה שמברכין אז על ביעור חמץ, כי הבדיקה הוא תחילת הביעור, כי עיקר התגברות הסט"א הוא לסמות עיני האדם שלא להתבונן כלל על דרכיו בבחינת לא יחפוץ כסיל בתבונה וכו', אבל תיכף שמעורר כח והארת הנשמה הק' ומתחיל לפשפש במעשיו ולהתבונן על דרכיו אזי הבא לטהר מסייעין לו ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך והבדיקה בעצמה כבר הוא התחלת הביעור.

^{מג} עיי"ש אות ב'.

פרשת כי תצא תשמ"א לה

כשהעיינים פוגמים חלילה בפגם הברית, אזי יש שם כל ה'עי"ן מדות רעות', ולכן נקראים העיניים 'שבעים'!

בעיניים נמצאים כל ה'עי"ן פנים לתורה', וחלילה ההפך!

ההשפעה שיש לעיניו של האדם עצומה היא, העין היא דבר נורא! הסתכלות כלשהי הצידה – ותכף נפגמו תורתו ותפילתו! האדם הסתבך ומעשיו כבר אינם כמקודם^מ!

וכן ה'מחשבה' – לשמור את המחשבה! לשמור את הדיבור, לשמור את הדיבור!

כעת עוסקים בלימוד תורה ע'. הרבי אומר שם שהדיבורים הם 'כח המכריח', והם המרחיקים בני אדם מהצדיק שהוא 'כח המושך', וכל זה על ידי דיבוריהם. כח המכריח נעשה על ידי הדיבור. הדיבור הוא זה שמפסיק מהצדיק – הדיבור^מ!.

~~~~~ הערות ומראי מקומות ~~~~~

^מ עי' ליקוטי מוהר"ן תו' קכ"ח, ענין 'כחלינהו לעיניה'.

^מ וז"ל שם: והנה היה ראוי שימשכו כל בני אדם לזה הצדיק, שהוא בחינת עפר, שיש לו כח המושך כנ"ל, אך על-ידי כח המכריח, מפסיקין ומרחיקין ממנו. הינו שיש בני אדם שעל-ידי דבורם ומעשיהם הם מכריחים את בני אדם להפסיקם ולהרחיקם מהצדיק הנ"ל, ולפי כח המכריח כן מרחיק מהצדיק כנ"ל.